

Nr 96

Regeringens proposition om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister;

beslutad den 13 mars 1975.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

LENNART GEIJER

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås lagändring som innebär att datainspektionen uttryckligen tillerkänns befogenhet att vid utövande av tillsyn enligt datalagen över personregister erhålla utdrag ur det allmänna kriminalregistret.

Förslag till**Lag om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister**

Härigenom föreskrives att 8 och 10 §§ lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*8 §¹

Utdrag av registret skall meddelas, när framställning därom göres

- | | |
|---|--|
| 1. av domstol eller allmän åklagare; | 2. av justitiekanslern, justitieombudsman eller rikspolisstyrelsen; eller |
| 3. av myndighet, som äger besluta om frihetsberövande åtgärd enligt lagarna om utlämning för brott eller utlänningslagen, med anledning av ärende vari fråga uppkommit om sådan åtgärd. | 2. av justitiekanslern, justitieombudsman, rikspolisstyrelsen eller <i>dattainspektionen</i> ; eller |

Till annan myndighet och i annat fall än i första stycket sägs skall utdrag av registret lämnas, om regeringen för visst slag av ärenden eller för särskilt fall lämnat tillstånd därtill.

10 §¹

I registerutdrag enligt 8 § skall, om ej annat följer av vad nedan stadgas, icke medtagas anteckning om

1. villkorlig dom, skyddstillsyn, överlämnande till särskild vård eller anstånd med verkställighet av förvandlingsstraff, sedan tio år förflutit från domen eller beslutet; samt
2. fängelse, ungdomsfängelse eller internering, sedan tio år förflutit från frigivningen eller övergången till vård utom anstalt.

Har före utgången av tid som nu sagts beträffande samma person ånyo meddelats dom eller beslut, som enligt 2 § skall antecknas i registret, skola båda anteckningarna upptagas i registerutdrag, så länge någondera jämlikt första stycket skall medtagas. Förekomma flera anteckningar, skall vad nu sagts äga motsvarande tillämpning. Anteckning om dom eller beslut, som meddelats före den 1 januari 1945, eller om verkställighet av påföljd som bestämts i sådant avgörande medtages dock endast i den utsträckning regeringen bestämmer, om ej begäran om fullständigt utdrag har gjorts.

Skall med tillämpning av vad i denna paragraf stadgas i utdraget ej medtagas någon anteckning om påföljd, skola ej heller medtagas övriga anteckningar, som må förekomma i registret. I utdrag till domstol eller åklagare

¹ Senaste lydelse 1975:13.

skall dock alltid medtagas anteckning om verkställd sinnesundersökning eller rättspsykiatrisk undersökning.

Bestämmelserna i denna paragraf skola jämväl äga tillämpning beträffande uppgift som antecknats med stöd av 6 §.

Begränsning som förut angetts i denna paragraf skall ej iakttagas, om för särskilt fall fullständiga uppgifter begäras av justitiekanslern, justitieombudsman eller datainspektionen.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

JUSTITIEDEPARTEMENTET
Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-03-13

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Löfberg, Lidbom, Carlsson, Gustafsson, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén

Föredragande: statsrådet Geijer

Proposition om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister

Inledning

Genom datalagen (1973:289) har införts bestämmelser som syftar till att skydda den enskilde mot sådant otillbörligt intrång i den personliga integriteten som kan bli följden av den alltmer utbredda dataregistreringen av personuppgifter (prop. 1973:33, KU 19, rskr 131). I samband med lagens tillkomst har en särskild myndighet, datainspektionen, inrättats. Ett centralt inslag i det nya skyddssystemet utgör den tillsyn som datainspektionen utövar över att automatisk databehandling inte medför otillbörligt intrång i personlig integritet. Tillsynen omfattar såväl offentliga som enskilda personregister.

Från integritetssynpunkt betydelsefulla uppgifter om enskilda är intagna i det allmänna kriminalregistret och i olika polisregister. Kriminalregistret, som finns hos rikspolisstyrelsen, och rikspolisstyrelsens centrala polisregister förs till större delen med hjälp av automatisk databehandling. Datainspektionen har, efter samråd med rikspolisstyrelsen, i skrivelse den 13 februari 1974 hemställt att Kungl. Maj:t måtte vidta de åtgärder som erfordras för att klargöra rikspolisstyrelsens befogenhet att utfärda utdrag ur kriminal- och polisregistren till datainspektionen för inspektionens tillsynsverksamhet.

Gällande bestämmelser

Bestämmelserna i datalagen om tillsyn återfinns i 15–19 §§. Enligt 16 § har datainspektionen rätt att för tillsyn erhålla tillträde till lokal där automatisk databehandling utförs eller där datamaskin eller utrustning eller upptagning för automatisk databehandling förvaras. Inspektionen har vidare enligt samma paragraf rätt att få tillgång till handling som rör automatisk

databasehandling samt föranstalta om körning av datamaskin. I 17 § föreskrivs att den registeransvarige skall lämna datainspektionen de uppgifter rörande den automatiska databehandlingen som inspektionen begär för sin tillsyn.

De grundläggande bestämmelserna om allmänt kriminalregister och om polisregister är upptagna i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister respektive lagen (1965:94) om polisregister m. m. Enligt kriminalregisterlagen skall kriminalregistret innehålla uppgifter angående dem som av domstol har dömts till vissa angivna påföljder för brott. I 1 § polisregisterlagen anges att med polisregister förstås register som förs hos rikspolisstyrelsen eller annan polismyndighet för att tjäna till upplysning om brott, för vilka någon har misstänkts, åtalats eller dömts, eller om någons vandel i övrigt.

Både kriminalregisterlagen och polisregisterlagen innehåller ett flertal bestämmelser om utlämnande av utdrag eller uppgifter ur registren. Enligt 8 § första stycket *kriminalregisterlagen* skall utdrag ur kriminalregistret meddelas, när framställning görs av vissa i paragrafen särskilt angivna myndigheter, bland dem justitiekanslern och justitieombudsman. Dessutom har regeringen i paragrafens andra stycke tillagts befogenhet att för visst slag av ärenden eller för särskilt fall medge att utdrag ur registret lämnas till annan myndighet. Varken i *kriminalregisterlagen* eller i föreskrifter som regeringen har utfärdat med stöd av denna har datainspektionen tillerkänts rätt att inhämta utdrag ur kriminalregistret. Befogenheten enligt 8 § för myndighet att erhålla utdrag ur kriminalregistret är så till vida begränsad som, enligt särskilda regler i 10 § i lagen, uppgifter och anteckningar inte tas med i registerutdrag efter viss tids förlopp. Syftet härmed är att tillgodose de dömdas intresse av rehabilitering. Med stöd av 9 och 11 §§ *kriminalregisterlagen* kan i begränsad utsträckning utdrag ur registret lämnas till enskild beträffande honom.

Enligt 3 § 1 *polisregisterlagen* skall utdrag av eller uppgift om innehållet i polisregister meddelas när framställning görs av vissa angivna myndigheter. Enligt punkt 2 i samma paragraf har också annan myndighet rätt att få utdrag ur registret, om och i den mån regeringen för visst slag av ärenden eller för särskilt fall ger tillstånd till det. Föreskrift som berättigar datainspektionen att ta del av polisregister har inte utfärdats. I 7 § föreskrivs av rehabiliteringsskäl begränsningar i redovisningen av uppgifter från polisregister. Enligt 7 a § skall emellertid sådan begränsning inte iakttas om för särskilt fall fullständiga uppgifter begärs av myndighet som sägs i 3 § 1 eller av myndighet som har fått regeringens tillstånd att erhålla utdrag eller upplysning utan begränsning enligt 7 §. Också såvitt angår polisregister har enskild endast en begränsad rätt att ta del av registeruppgifter angående honom själv.

Slutligen kan nämnas att i 11 § första stycket lagen (1937:249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar (*sekretesslagen*) föreskrivs att uppgifter och anteckningar, vilka har tillförts register som

avses i kriminalregisterlagen eller polisregisterlagen, inte får utlämnas i annat fall eller annan ordning än som sägs där.

Datainspektionens framställning

För att det med hänsyn till kriminalregisterlagen och polisregisterlagen inte skall råda någon tvekan om rikspolisstyrelsens befogenhet att på begäran lämna datainspektionen utdrag ur kriminal- och polisregister för datainspektionens tillsynsverksamhet hemställer inspektionen, efter samråd med rikspolisstyrelsen, att Kungl. Maj:t – som enligt 8 § andra stycket kriminalregisterlagen och 3 § 2 polisregisterlagen äger medge att utdrag utfärdas till andra myndigheter än i lagarna särskilt angivna – måtte vidta de åtgärder som erfordras för att klagöra rikspolisstyrelsens befogenheter att utfärda registerutdrag till datainspektionen.

Föredraganden

Datalagens (1973:289) bestämmelser om tillsyn över dataförda personregister kan synas ge vid handen att datainspektionen skulle ha rätt att på begäran erhålla utdrag ur kriminalregistret och ur polisregister, i den mån registeruppgifterna är lagrade med hjälp av automatisk databehandling. Å andra sidan har i kriminalregisterlagen och polisregisterlagen och i författningar som an knyter till dessa lagar rätten att erhålla utdrag ur kriminal- och polisregistren utförligt reglerats utan att datainspektionen har tagits med bland dem som är berättigade till registerutdrag. Datainspektionen torde därför, trots bestämmelserna om tillsyn i datalagen, f. n. inte ha rätt att erhålla utdrag ur kriminal- eller polisregister.

Enligt min mening kan emellertid någon tvekan inte råda om att datainspektionen för sin kontrollverksamhet i princip bör ha befogenhet att ta del av utdrag ur de databaserade kriminal- och polisregistren. Datainspektionens tillsynsverksamhet har till syfte att förebygga otillbörligt intrång i de registrerades personliga integritet. En rätt för inspektionen till insyn i de ifrågavarande personregistren kommer därför inte i motsättning till ändamålet med hittillsvarande reglering av uppgiftslämnandet från kriminal- och polisregistren. Ett huvudmotiv för denna reglering är nämligen att skydda den enskilde från att bli utsatt för opåkallad insyn i sina privata angelägenheter genom att ofördelaktiga uppgifter lämnas till myndigheter eller enskilda utan att bärande skäl kan åberopas.

Såvitt gäller dataförda polisregister kan, som datainspektionen har antytt i sin framställning, inspektionen tillerkännas rätt till utdrag i behövlig omfattning genom tillstånd från regeringens sida med stöd av 3 § 2 och 7 a § polisregisterlagen. Jag kommer inom kort att föreslå regeringen att utfärda en förordning som medför sådant tillstånd.

Vad därefter angår det allmänna kriminalregistret är läget något annor-

lunda. Med hänsyn till de motiv som bär upp datainspektionens tillsynsbefogenheter bör någon begränsning inte gälla i inspektionens rätt att erhålla uppgifter från registret. Inspektionen bör sålunda på begäran kunna få utdrag som omfattar uppgifter vilka annars skulle ha uteslutits av rehabiliterings-skäl. Kriminalregisterlagen medger inte att regeringen tillerkänner myndighet en så vidsträckt befogenhet. En ändring i lagen är därför nödvändig. Jag föreslår att datainspektionen tas in i uppräkningsen i 8 § första stycket 2 kriminalregisterlagen av myndigheter som på framställning kan få utdrag ur kriminalregistret. Det ligger i sakens natur att inspektionens rätt till utdrag får utnyttjas endast för den tillsyn som inspektionen har att utföra enligt datalagen. Vidare föreslår jag i ett nytt sista stycke av 10 § en föreskrift som medger inspektionen att på begäran få fullständiga uppgifter i utdrag, oberoende av vad som sägs i paragrafen om att vissa äldre uppgifter inte skall redovisas. Jag föreslår i sammanhanget att rätt till fullständigt utdrag skall tillkomma också riksdagens ombudsmän och justitiekanslern. Det kan erinras om att riksdagens ombudsmän redan till följd av 12 kap. 6 § andra stycket regeringsformen har fri tillgång till alla handlingar som förvaras hos myndighet.

Jag vill framhålla att det genom olika bestämmelser är sörjt för att den sekretess som omgärdar uppgifterna i kriminal- och polisregistren kommer att behållas också i samband med att utdrag ur registren lämnas till datainspektionen. Jag kan hänvisa till bl. a. den förut nämnda föreskriften i 11 § första stycket sekretesslagen och till de särskilda sekretessbestämmelserna för datainspektionen i 18 § andra och tredje styckena samma lag. Av betydelse är vidare tystnadspliktsföreskrifterna i 10 § polisregisterlagen och 19 § datalagen. Man har dessutom att räkna med att också för framtiden kommer att råda tystnadsplikt för befattningshavare i allmän tjänst beträffande innehållet i allmän handling som är hemlig enligt sekretesslagen (prop. 1975:8, 4 § förslaget till lag om offentliga funktionärers tystnadsplikt). Det förtjänar påpekas att nu nämnda regler leder till att enskild genom hänvändelse till datainspektionen endast i begränsad mån kan få upplysning om vad kriminal- eller polisregister innehåller beträffande honom, jfr 10 § tredje stycket datalagen. Frågan om utökad rätt för registrerad att få del av uppgift som ingår i kriminalregistret, polisregister och vissa andra register övervägs, enligt vad jag har inhämtat, f. n. av offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén (Ju 1970:49) och bör inte behandlas i detta ärende.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att antaga ett inom justitiedepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.